

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 535/2020
18.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Акционарско друштво за пољопривредну производњу Панвита – Нова бразда АД Ђурђин – у стечају, чији је пуномоћник Александар Карабасил, адвокат у ..., против туженог Црвенка – Фабрика шећера АД Црвенка, чији је пуномоћник Зоран Прекајац, адвокат у ..., ради побијања правних радњи стечајног дужника, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 4Пж 4236/18 од 30.07.2020. године, у седници већа одржаној 18. фебруара 2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 4Пж 4236/18 од 30.07.2020. године одбија се као неоснована.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтев тужиоца и захтев туженог за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Привредни апелациони суд је донео пресуду 4Пж 4236/18 дана 30.07.2020. године којом је одбио као неосновану жалбу туженог и потврдио пресуду Привредног суда у Суботици ЗП 191/17 од 17.05.2018. године у првом и у трећем ставу изреке, којим је тужбени захтев делимично усвојен и утврђено да не производи правно дејство према стечајној маси тужиоца правна радња – компензација, о којој је сачињена изјава о компензацији број ... на износ од 19.339.829,88 динара, потписана од стране туженог дана 14.11.2011. године, а од стране одговорног лица правног претходника тужиоца 17.01.2012. године, и обавезан тужени да врати у стечајну масу тужиоца износ 19.339.829,88 динара са законском затезном каматом почев од 13.06.2013. године до исплате, те је обавезан тужени да тужиоцу исплати на име трошкова парничног поступка износ од 847.158,00 динара у року од 15 дана, а у случају доцње са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Против наведене другостепене пресуде је тужени изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због свих разлога предвиђених одредбом члана 407. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011 ... и 18/2020) и одлучио да је ревизија туженог неоснована.

Побијана пресуда је донета без битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а на коју се позива и ревидент.

Не стоје наводи ревизије да је пресуда донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. Закона о парничном поступку. У побијаној пресуди је другостепени суд дао довољно образложење о оцени битних жалбених навода и о разлозима које је узео у обзир по службеној дужности, сагласно одредби члана 396. став 1. и 2. Закона о парничном поступку.

Побијаном пресудом није одлучено о правноснажно пресуђеној ствари како то ревидент наводи, па нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 294. став 1. тачка 4. Закона о парничном поступку. Ревидент сматра да је питање правног дејства спорне компензације разрешено ставом Привредног апелационог суда у пресуди 6 Пж 4470/16 од 11.05.2017. године, и да је по питању правног дејства закључене компензације пресуђена ствар. Том пресудом правноснажно је одлучено о захтеву тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 19.339.829,88 динара са законском затезном каматом од 26.10.2011. године до исплате, по рачунима бр. ..., ... и ... од 25.10.2011. године, тако што је тужбени захтев одбијен. Одбијен је са разлога што је утврђено у поступку да је међу истим парничним странкама потписана изјава о компензацији бр. ... на износ од 19.339.829,88 динара, којом су обухваћена потраживања тужиоца по наведеним рачунима, док тужени у поступку стечаја над тужиоцем није пријавио потраживање обухваћено компензацијом. Тужилац је у том поступку тужбени захтев засновао на тврдњи да је компензација закључена супротно принудним прописима, члану 46. Закона о платном промету и да не производи правно дејство. Судови су закључили супротно, да изјава о компензацији од 17.01.2012. године производи правно дејство, иако је закључена супротно одредби члана 46. став 3. Закона о платном промету, налазећи да последица кршења прописане забране пребијања дуга није ништавост правног посла, већ искључиво прекршајна одговорност, односно санкција на коју закон указује. Како у том поступку тужилац није тражио да се утврди да је изјава о компензацији без правног дејства према стечајној маси, односно није побијао правну радњу, закључили су да компензација представља начин престанка обавезе, те је захтев за исплату утуженог износа у тој парници – неоснован. Из тих чињеница не произилази да је правноснажно пресуђено о захтеву истог тужиоца за побијањем изјаве тужиоца о компензацији, утврђењем да не производи дејство према стечајној маси тужиоца, нити за враћањем, исплатом износа од 19.339.829,88 динара са законском затезном каматом у стечајну масу, као последици побијања правног посла. Правни став исказан у пресуди Привредног апелационог суда 6 Пж 4470/16 од 11.05.2017. године, да изјава о компензацији, нити компензација, није ништава, управо је полазна премиса за расправљање о побијању ове правне радње стечајног дужника.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана пресуда, тужилац је 13.10.2017. године поднео тужбу ради побијања правних радњи стечајног дужника, овде тужиоца, над којим је стечајни поступак отворен 15.03.2012. године. Пре отварања стечајног поступка су тужилац и тужени били у пословној сарадњи по основу Уговора о пословно-техничкој сарадњи у области производње и откупа шећерне репе род 2011. године од 29.10.2010. године са Анеском од 20.07.2011. године. Износ од 19.339.829,88 динара је тужени остао дужан тужиоцу за испоручену робу по одређеним рачунима. Изјаву о компензацији број ... је тужени потписао 14.11.2011. године, а одговорно лице тужиоца 17.01.2012. године. Пребијана су међусобна новчана доспела потраживања. Тужилац је био у непрекидној блокади дуже од годину дана за износ од 201.720.269,03 динара те је због презадужености и трајне неспособности плаћања дошло до отварања стечајног поступка. Закључак је суда да је тужени морао знати за чињеницу о блокади рачуна тужиоца у време давања изјаве о компензацији, с обзиром да су подаци јавни и доступни свима. Полазећи од уговорне компензације као пуноважног правног посла, закљученог у последњих 6 месеци пре подношења предлога за покретање стечајног поступка 03.02.2012. године, применом одредбе члана 120. став 1. и став 3. Закона о стечају, нижестепени судови су правилно одлучили када су изrekli да не производи правно дејство према стечајној маси тужиоца компензација по изјави о компензацији број ... на износ од 19.339.829,88 динара, на који начин су намирена потраживања туженог према тужиоцу, и то у време када је стечајни дужник био неспособан за плаћање, уз правилну оцену да је тужени као поверилац за то морао знати с обзиром на јавност података о блокади рачуна тужиоца.

Тужени указује на смисао компензације, као начина престанка међусобних потраживања поверилаца, који су истовремено и дужници, због чега сматра да се не повређују права осталих стечајних поверилаца. Напротив, компензација спада у уобичајена намирења, али када је та правна радња предузета у законом предвиђеном периоду који претходи покретању стечајног поступка, у време када је стечајни дужник био неспособан за плаћање, а то је поверилац морао знати, тада је таква правна радња подложна побијању јер се за такве радње подразумева да нарушавају равномерно намирење стечајних поверилаца. Конкретно се тужени као поверилац и ставља у погоднији положај, што произилази и из самих ревизијских навода, у односу на остале повериоце тужиоца над којим је отворен стечајни поступак. Његов положај је погоднији управо стога што је компензацијом постигнуто потпуно намирење потраживања туженог, за разлику од стечајних поверилаца који ће потраживања намирити сразмерно стечајној маси у стечајном поступку.

Ревидент истиче да није утврђено да ли је међу странкама настављена сарадња након отварања стечајног поступка, ради примене одредбе члана 126. став 1. Закона о стечају. Првостепени суд је утврдио да није дошло до наставка сарадње између парничних странака по отварању стечајног поступка. Оваквим наводима иде се за побијањем правилности утврђеног чињеничног стања, што није ревизијски разлог предвиђен одредбом члана 407. Закона о парничном поступку. Према утврђеним чињеницама не произилази закључак да је испуњен услов из члана 126. став 1. тачка 2. Закона о стечају, према коме се не могу побијати правни послови закључени, односно правне радње предузете ради настављања послова предузетих поселе отварања стечајног поступка. Свакако се не може сматрати да је компензација потраживања

дospelих пре отварања стечајног поступка закључена ради настављања послова предузетих после отварања стечајног поступка.

Ревидент се позива и на одредбе члана 126. став 2. Закона о стечају. Према одредби члана 126. став 2. Закона о стечају, правна радња, односно правни посао који се сматра уобичајеним, односно неуобичајеним намирењем у смислу овог закона не може се побијати ако је стечајни дужник истовремено или у кратком периоду пре или после извршеног правног посла односно правне радње примио једнаку вредност у виду противнакнаде од повериоца, или другог лица за чији рачун је извршен правни посао односно правна радња. Ови послови не могу се побијати јер није дошло до умањења стечајне масе. Према наведеној одредби, правне радње односно послови нису побојни зато што се у случају прилива у стечајну масу исте вредности више не може претпоставити оштећење поверилаца.

Услови да се компензација не може побијати према наведеној одредби закона нису испуњени зато, што код компензације нема прилива у стечајну масу из ког би се намирили остали повериоци. Тачно је да се компензацијом гаси обавеза дужника учесника компензације на исплату. Међутим, у истој мери постигнуто је намирење повериоца, овде туженог, мимо осталих поверилаца стечајног дужника, који остају оштећени за прилив средстава од обавезе туженог. Према томе, наведена законска одредба не може се применити на случај компензације која испуњава побојне разлоге. Због тога разлози ревизије не стоје.

Према одредби члана 119. став 4. Закона о стечају, побијање правних радњи стечајног дужника може се вршити од дана отварања стечајног поступка до одржавања рочишта за главну деобу. Стога нема основа навод ревизије да је тужилац изгубио право да побија предметну компензацију у односу на рок за пријаву потраживања у стечајном поступку.

Као последица побијања компензације по основу изјаве стечајног дужника, обавезан је тужени да преда у стечајну масу тужиоца износ 19.339.829,88 динара са законском затезном каматом почев од 13.06.2013. године до исплате, сагласно одредби члана 130. став 1. Закона о стечају. Противно наводима ревизије, одлука о захтеву за затезне камате је правилна, у смислу одредбе члана 277. став 1. Закона о облигационим односима, јер је правилно узето да је подношењем тужбе у парници која је правноснажно окончана пресудом Привредног апелационог суда Пж 4470/16 од 11.05.2017. године тужилац позвао туженог на плаћање, чиме је тужени доспео у доцњу у смислу члана 324. став 2. Закона о облигационим односима, па без обзира што је тек у овој парници утврђено да компензација не производи правно дејство према стечајној маси тужиоца. Тужени има право да, пошто врати имовинску корист коју је остварио компензацијом, остварује своје противпотраживање као стечајни поверилац, подношењем накнадне пријаве потраживања, на шта правилно указује и другостепени суд.

Са наведених разлога је ревизија туженог одбијена као неоснована, по одредби члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Одбијен је захтев тужиоца да се тужени обавезе да му накнади трошкове поступка по ревизији, јер са ревизијом није успео, као и захтев туженог, јер трошкови састава одговора на ревизију нису били потребни за вођење ревизијског поступка, по одредбама члана 153. и 154. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић